

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Astasi 20. Telefon 11-57. Dopolni naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglaševalcem in denar za upravnništvo. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarna „Edinost“. Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telefon št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Perin.

Pismo iz Švice

Curih, 11. junija.

Le poredkoma se oglasi kakšen Slovenec iz te dežele, pa bi Slovenci mislili, da sploh ni naših ljudi v tem zemeljskem raji, namenjenem le premožnim slojem. In vendar ni temu tako. Veliko nas je, raztresenih po smu po raznih mestih in vaseh. V samem Curihu nas je čez 150 iz goriškega ekraja in imamo tudi svoj pevski zbor, ki nam ga vodi neki namski učitelj. Seveda, mi smo tukaj le kot kruhoborci in le mimogrede, ker „Fremdenpolizei“ ne dovoljuje, da bi tuji odjedali kruh domačinom, in le v izjemnih slučajih daje tujcem dovoljenje za izvrševanje poklica, pa le za krajšo dobo. Po večini so deležni te ugodnosti zidari, ki uživajo že star sloves kot pridni in skromni delavci. Pa tudi nekaj stalno nastavljenih je tukaj; to so pa večinoma Štajerci ali pa Hrvatje, ki so po poklicu večji del krojači ali čevljarji. Srednjega sloja ali trgovcev dobijo boro malo, ker take tujce ima oblast najmanj rada. Je pač tako, da so lažja mesta rezervirana izključno le za domačine Švicarje.

Sicer pa je življenje tukaj takšno, kot je bilo skoro v vsej Evropi pred vojno. Ljudje so skromni, ni ene razuzdanosti, one sanjivosti o blagostanju, kot se je bila razpasla pri nas po vojni.

Vojni dobijkarji v Švici so bili po večini tujci in čim je vojna vira prenehala, jih je veter miru odnesel spet v njihove domače kraje. Narod je ostal čil in zdrav in mora še kot vojni spomin plačevati vojne dolgeve do leta 1939. O, blažena dežela, ki lahko računa, da bo v desetih letih prsta vseh vojnih nadlog!

Pa nikar ne mislite, da je radi tega življenje po ceni, ali vsaj po isti ceni kot pred vojno. O ne, tega ne! Tudi ta dežela, kljub svoji trdni zlati valuti, je bila potegnjena v draginjo, in sorazmerno morda še bolj nego druge države.

Kot indeks velja, da je blago za 60% dražje nego v predvojnem času; če pa primerjamo naše trženske cene tukajšnjim, vidimo, da je marsikaj štiri krat dražje nego v Trstu.

Stanovanjska draginja prednjači vsemu. Radi tega se pa mebirane sobe lažje dobijo in stanejo od 60 do 100 frankov mesečno, kolikor udobnosti pač podnajemnik zahteva. Hišne gospodinjne so zelo skromne. Za 120 do 150 fran. mesečno dobiš že dobro hrano, če pa primerjaš cene na trgu in po trgovinah, si nehoti staviš vprašanje, kako ti more dati uboga hišna gospodinja hrano tako po ceni. In tu je baš dokaz, da so ljudje zadovoljni s prav skromnim dobičkom. V samem hotelu te stane hrana in soba kvečjemu 10 frankov na dan. Glede potrebe tujcev so Švicarji močnejši in Bog ne da, da bi se imel kaj pritoževati čez hrano ali kaj drugega. Snaga je čez vse. In na snago polaga tujec največjo važnost. Ne oblasti ne zasebniki ne štedijo pri tem. Najnovejši električni aparati za čiščenje so skoro v vsaki hiši. Ni čudno, če pošiljajo druge države svoje ljudi praktičirati tujski promet in postrežbo v Švico.

Kot glavno, najlepše in najdražje mesto velja Curih. Naša Opatija mu je v miniaturni nekoliko podobna bodisi v legi kakor v slogu. Tramvajska mreža je zelo razširjena. Kar bode nam, vajenim vseh vrst kontrole, najbolj v oči, je poslovanje železnice. Glavni kolodvor nima nikake peronske kontrole. Prosto se lahko kretaš okoli vozov in luknjanje listkov pričinja se le v vlaku. Še manj pa obstoja kakšna kontrola glede občinskega davka. To so že zdavnaj odpravili.

Trgov za prodajo zelenjave ali sadja ne vidiš tukaj. Glavna prodaja se vrši zjutraj na pločniku glavne ulice „Bahnhofstrasse“, in sicer od 6. ure do 10. Če si pa v stanu najti ob 10. uri in 10 minut eno smet ali en sam list kakšne zelenjave na vsej ulici, kolikor je dolga in široka, ti dam groš. Da bom še bolj prozaičen: niti pljunka ne najdeš na ulici; če je pa kje kakšen, je gotovo priletel na cesto iz tujcevih ust. Pa tudi tujci se v tem

oziru kmalu poboljšajo, udajo se ambientu, v katerem živijo. Palače so velikanske in krasne, trgovine prav tako, toda takšne kot jo ima n. pr. Alberti v Trstu pa le ne najdeš. Cvetličarstvo in vrtnarstvo je zelo razvito. Še Gorica bi se ne mogla v tem oziru kosati s Curihom. V času cvetenja dreves je vreme postalo bolj hladno in cvetje se ni tako hitro razvilo kot po navadi. Končno je še zasnežilo in sneg je seveda osmodil cvetje, kar ga je bilo ostalo. Pa se je neki novinar ob tej priliki izborna odrezal ter potolažil sadjejeje. Napisal je: „Kaj bi mi z vsem onim sadjem, če bi vse cvetje dozorelo! Imeli bi preglavice s trganjem, veliko dela pa malo zaslužke, ker bi gotovo cene zelo padle; tako pa nam je ljubi Bog pomagal, da nam je olajšal delo, zaslužek pa ne bo nič manjši.“

Ves Curih je en sam vrt. Interesantna so imena ulic. Tu ne polagajo v tem pogledu nobene važnosti na markantne osebnosti. Večji del ulic je imenovanih po raznih cvetlicah ali predmetih kakor: „Nelkenstrasse“, „Kanonengasse“, „Grantenstrasse“ itd. Edinega Pestalozzija, svetovnoznana pedagoga, je doletela čast, da nosi neka ulica njegovo ime. Isto velja še za par redkih zaslužnih mož mesta samega.

Po ulicah ni tako živahno, kot smo mi vajeni. Največjo živahnost kaže glavna „Bahnhofstrasse“, sicer se pa ljudje sprehajajo ob jezeru, kjer so krasni drevoredi.

Na levi strani jezera se nahaja operno gledališče. Krasnava stavba, kjer je Wagnerju uspelo uoprizoriti prvič svoje opere. To pa je moralo biti še precej lahko za Wagnerja, ker so mestni voditelji zelo dovtetni za novotarje, dočim je ljudstvo manj radovedno in se rado ne zaletava. Tako so primirje v gledališčih bolj šibko obiskane in po uspehih se stopnjevalno viša število obiskovalcev.

Bolj revna stavba je gledališče proze. Za koncerte pa je naravnost sijajno preskrbljeno. Sredi košatega vrta se dviga stavba z dvema stolpoma, imenovana „Musikhalle“. Tu se vršijo koncerti večer za večerom. Če imponira stavba že od zunaj, zadovoljiti človeka je bolj od znotraj. Tu imaš malo dvorano, veliko dvorano, plesno dvorano, dvorano za zabavo itd., pač po važnosti prireditve. Za koncerte je Curih še precej vnet, posebno če so prireditelji že znani; kdor pa prvič pride, se mora zadovoljiti, če dobi dobre ocene v listih.

Kinematograf je sorazmerno prav malo. Trst jih ima, če se ne motim, najmanj deset krat toliko. Evo vam spet dokaz konservativnosti Curišana. Veliko je pa cerkv in med temi sta le dve rimsko-katoliški, vse druge so helvetične.

Kaj pa v gospodarskem oziru? Švica uvaža skoraj vse, ker tuji mnogo konsumirajo. Največ izvažajo mlečne izdelke, električne naprave in ure.

Če sem že prej omenil, da je vse zelo drago, moram še reči, da prednjači v tem oziru vino. Domači pridelek je zelo skromen in malo vreden, štiti pa ga še precej visoka carina na uvoz drugih vin. V gostilni plačaš za liter 3.50 frankov, to pa za čisto navadno vino, ki je večkrat bolj podobno kisli nego vinu. Dobila pa vsakovrstnih vin, francoska, španska, grška, italijanska, o jugoslovanskih pa niti govora. Naš pivavec bi si lahko naredil pot, pa v tem oziru bi bilo treba posnemati Ogrce, ki so otvorili svoj vinotok. Ker je, kakor rečeno, Švicar zelo konservativen v vsem, je Ogrcem spoznetka predla zelo trda. Pa so se polagoma vendar le uveljavili. Isto bi se lahko zgodilo z našim pivcem, ki bi si radi svojega okusa gotovo kmalu pridobil simpatije. Za naše kraje bi bile poklicane za take vrste podjetja edino le zadrage, katerih pa imamo doslej še vedno premalo. Rihemška bi mogla biti v stanu podvzeti kaj takega. Da bi se oslanjali na preprodajalce ni niti misliti, ker so vinski trgovci preveliki požeruhi. Veliko boljše je, če gre vino od producenta naravnost na konsumenta in v tem slučaju imata gotovo oba

svoj dobiček. Naj služi kot podlaga majhen računček. Če ga prodaš po franku na postajo postavljenega, ti že pride plačan po L. 3.66. Recimo, da se otvori na lastno pest vinotok; evo vam v tem slučaju obračun. Najcenejše vino je po 3.50 fr., kakor že rečeno. Da se postavijo konkurenčne cene, naj bo po 3 fr. liter. 50 cent. naj bo za gostilničarja, 30 cent. je carine, 70 cent. naj bo drugih stroškov. Vino bi se prodajalo za zadrugo po 1.50 fr. liter, to se pravi po dobrih 5 litr. Ali bi se ne dalo kaj ukreniti sprito takšnih izgledov?

Svoj čas je Švica uvažala tudi mnogo našega kraškega kamna, ali radi slabih konjunktur je baje ta hrana nekoliko zanemarjena. Čudno pa je, da kot gorata dežela uvaža veliko lesa, celo iz naših krajev.

O moških sem že rekel, da so konservativni. Isto velja tudi za ženske. Redke so one z ostrimi lasmi in tudi kadijo ne tako rada kot drugod. Vse slabe lastnosti prepuščajo tujcem in gre do svojega staro pot naprej. Da, celo gologlavih mož ne najdeš poleti, in če je kakšen, je gotovo tujec.

Poročilo generala Nobileja

o nesrečnem padcu zrakoplova „Italia“

Skupina na zrakoplovu

preskrbljena z živcevi za dobo treh mesecev

RIM, 13. Agencija „Stefani“ poroča:

Brezlični razgovori med postajama „Italije“ in „Città di Milano“, ki so bili včeraj komaj slišni, so bili danes docela vzpostavljani.

Zemljepisna lega Nobileja, naznanjena včeraj zvečer, je bila 80° 38' severne širine in 26° 55' vzhodne dolžine. V dveh dneh se je skupina pomaknila le za 2 milji proti severu. Lega je določena astronomično in po otokih Broch in Foyn.

V kolikor se tiče izgube zrakoplova poroča general Nobile sledeče: „25. maja ob 10.30 je plula „Italia“ v popolnem redu v višini 500 metrov. Nenadoma se je obtežila in pričela naglo padati, ne da bi jo bilo mogoče ustaviti ali uravnovesiti, tako da je v času 2 minut padla na ledenike. Ladjica se je združila in ravnotako del ogradja, medtem ko je veter zanesel zrakoplov proti vzhodu. Med potrditvami na ledeniku so se našli po čudežnem naključju vsi živi oči, ki so bili v hipu nezgode na ladjici. Ostale so nadalje na ledeniku vse priprave, ki so bile v ladjici.“

Nobile dodaja dobesedno: „Minuto po padcu se je razlegal po ledovju vzklik: — Živela Italija!“

Pod večer 30. maja so odpotovali iz kraja, ki se nahaja 12 km proti severo-vzhodu od otoka Foyn, poveljnika Mariana in Zappi ter švedski profesor Malmgreen, preskrbljeni z živci, v smeri proti otoku Foyn, otoku Schüelerju, rtiču Bruumu, rtiču Platonu, otoku Skoresbyu in Severnemu rtiču. Odhajajoči so nameravali prehoditi dnevno kakšnih 10 km. Gen. Nobile naznanja nadalje, da so z njim še prof. Behounek, Vigliani, inž. Troiani, Cecioni in radiotelegrafist Biagi.

Ostali na zrakoplovu imajo živčevja za najmanj tri mesece. Izmed ranjencev, bo eden v kratkem okreval, drugi pa, ki je ranjen pod kolenom, bo rahil še del časa preden bo ozdravil. Ledovje, na katerem se nahaja Nobile, je nekoliko razdrapano; od časa do časa se tvorijo razpoke v bližini.

Tudi general Nobile ranjen

RIM, 13. Agencija „Stefani“ poroča:

Kot je sporočil gen. Nobile sinoči ob 22. uri, so bili ranjeni pri njegovi posadki trije, in sicer prof. Malmgreen, ki si je precej poškodoval roko, glavni tehnik Cecioni, ki si je zlomil desno nogo pod kolenom in general Nobile, ki je bil ranjen na desni roki in na desni nogi.

Prvi ranjenec je skoro docela ozdravil in se nahaja v skupini Mariano, ki je na potu proti Severnemu rtu. Zdravljenje obeh drugih ranjencev pa bo zahtevalo še precej časa. General Nobile javlja, da je njegova desna roka že ozdravljena in da bo tudi noga kmalu ozdravela.

Letalec Maddalena na potu preko Švedske

KOPENHAGEN, 13. Sinoči je prispel iz Amsterdama letalec Maddalena s svojim letalom „S. 55“ v Kopenhagen. Malo pred Amsterdamom je moral letalec pristati na jezeru Aalsmerr, ker mu je zmanjkalo bencina. Ko se je znova založil z bencinom, je doletel do Am-

sterdamu in od tam kako uro kasneje proti Kopenhagenu.

Davi ob 9. uri je nadaljeval svojo pot proti Stockholm. Kot vse kaže, bo prispel v King's bay v četrtek zvečer.

STOCKHOLM, 13. Poveljnik Maddalena je prispel danes ob 12.45 iz Kopenhagena v Stockholm.

Poveljnik Penzo

odletel z letalom „Dornier Wal“ Marine di Pisa

MARINA DI PISA, 13. Poveljnik Penzo, ki je nameraval odleteti davi z letalom „Dornier Wal“ na pomoč ponesrečencem zrakoplova „Italia“, je moral odložiti svoj polet do popoldne, ker še niso bile dokončane vse priprave na letalu za tako dolgo pot. Danes zjutraj je izvršil kapetan Del Prete v navzočnosti državnega podtajnika on. Balba z letalom poskusni polet, ki se je dobro obnesel. Tudi brezlična postaja na letalu je delovala v redu.

Ob 15. uri so se pričele poslednje priprave za odhod. Polet drugega je bila naložena na letalo tudi brezlična postaja, ki bo spuščena z letala potom padobrana skupini gen. Nobileja, kar njena sedanja postaja ne bo več dolgo delovala. Ob 16. uri se je letalo dvignilo in po nekoliko krogih nad tovarno oddaljilo proti severu.

Pred svojim odhodom je poveljnik Penzo še izjavil, da bo pristal na kakem švicarskem jezeru, če bodo vremenske prilike sploh dopustile let preko Alp.

Medtem je državni podtajnik on. Balbo naročil, naj se pripravi novo letalo istega tipa, ki bi se v slučaju potrebe odposlalo na pomoč ponesrečencem. Letalo bo pripravljeno v šestih dneh.

Zanimanje načelnika vlade

za pomožne ekspedicije

RIM, 13. Načelnik vlade se je spet povrnil v prestolnico. Že za časa svoje odsotnosti se je zanimal za usodo ekspedicije generala Nobileja. Danes popoldne je imel v tej zadevi razgovor z državnim podtajnikom admiralom Sirlanijem, ki mu je poročal o pomožnih ekspedicijah. Ob 19. uri, tri ure po odhodu letala Penza iz Marine di Pisa, pa je načelnik vlade sprejel državnega podtajnika on. Balba, ki mu je poročal o odhodu letala „Dornier Wal“ ter o pripravah za novo letalo, ki bo istotako poletelo na pomoč ponesrečencem, če bo to potrebno.

Premikanje ledu proti severo-vzhodu

OSLO, 13. Norveška brzojavna agencija sporoča vest iz King's baya, da se nahaja skupina gen. Nobileja danes na 80° 37' severne širine in 27° 24' vzhodne dolžine. Sprememba med njeno današnjo lego in legami prejšnjih dni prča, da zanaša morski tok skupino ravnotako kot pred leti Nansenovo ladjico „Fram“ proti severo-vzhodu.

O enem delu posadke, ki jo je veter z zrakoplovom vred zanesel še dalje proti vzhodu, ni še nikakih vesti.

Poveljnik ladje „Braganza“ naznanja, da ledovje še vedno onemogoča plovo proti vzhodni strani Severnega rta. Pač pa so vremenske prilike precej ugodne za poizvedovalne polete.

Švedske ekspedicije plovijo proti King's bayu

OSLO, 13. Listi poročajo, da ladja „Hohv“ napreduje proti

Severnemu rtu; to ji je sedaj tem lažje, ker se je pričel led tajati. Letalec Larsen se je medtem že odpravil, da najde posadko zrakoplova „Italia“. Ni pa še nikakih vesti o njegovih uspehih.

TROMSØ, 13. Švedska pomožna ekspedicija se je odpravila z ladjico „Quest“ proti Svalbardom. V King's bay bo dospela po vsej verjetnosti skupno s švedsko ladjico „Tanja“, na kateri se nahajajo poleg drugega tudi tri letala, ki bodo skušala nuditi pomoč ponesrečencem polarnim raziskovalcem.

Pokrajinski gospodarski sveti

se bodo ustoličili v nedeljo na slovesen način

RIM, 13. Minister nacionalnega gospodarstva on. Belluzzo je dal prefektom potom okrožnice natančna navodila glede ustoličenja pokrajinskih gospodarskih svetov. Ustoličili se bodo vsi sveti istočasno v nedeljo 17. t. m. V svoji okrožnici odreja minister, da mora biti ustoličenje vsakega poedinega gospodarskega sveta čimbolj slovesno. Slovesnosti se bodo poleg njegovih članov udeležili tudi senatorji in poslanci, hierarhi fašistične stranke in sindikatov ter zastopniki državnih in krajevnih oblasti. Ob tej priliki bodo prefekti prečitali poslaničnega nacelnika vlade, v kateri se povzdiga velika važnost te nove ustanove.

Prva seja

novoga nemškega državnega zbora

BERLIN, 13. Kancelarja Marxa je sprejel včeraj predsednik Hindenburg. Marx je podal ostavko celokupne vlade, katero je Hindenburg tudi sprejel s prošnjo, da ostane Marx na svojem mestu do imenovanja nove vlade. Koj za tem je predsednik republike sprejel nacelnika socialistične stranke Hermann Müllerja in mu poveril mandat za sestavo nove vlade. Müller se je pričel takoj pogajati z načelniki onih strank, iz katerih namerava sestaviti vladno večino.

Kakor se zagotavlja, bodo Müllerjeva pogajanja zahtevala precej časa, tako da ni upati, da se sestavi nova vlada še tekom tega tedna.

Novi državni zbor bo imel danes svojo prvo sejo, na kateri bo izvoljen predsedništvo in razni odbori.

BERLIN, 13. Danes se je vršila prva seja novega nemškega državnega zbora. Tribune in lože so bile nabito polne. Vladna klop je bila prazna. Od 510 poslancev je bilo navzočih 482.

Starostni predsednik, 82-letni socialist Gota, je otvoril sejo ob 15. uri. Seja je bila posvečena v glavnem posvečena izrazom sožalja radi velikega števila človeških žrtve, ki jih je zahtevala železniška katastrofa v bližini Siegsdorfa. Seja je potekla mirno in je trajala eno uro.

Jutri popoldne se bo vršila druga seja. Državni zbor bo volil svoje predsedništvo. Kot zatrujejo meročajni politični krogi, bo dosednji predsednik Löbe vnovič izvoljen.

Jugoslovansko inozemsko posojilo

Izjave ministra Markovića v Parizu

PARIZ, 13. Jugoslovanski finančni minister dr. Marković je včeraj zapustil Pariz in odpotoval v London. Malo pred svojim odhodom je sprejel urednika tujkajnskega lista „Information“, kateremu je dal več izjav o stanju pogajanj za veliko jugoslovansko inozemsko posojilo.

Dr. Marković je med drugim dejal, da odpotuje v London, da se rešijo še poslednja vprašanja, ki so v zvezi s posojilom. V kratkem bo na finančnem trgu razpisanih prvih 12 milijonov funtov tega posojila.

Ta prvi cirok, je dejal dr. Marković, se bo uporabil za stabilizacijo dinarja, za javna dela, s katerimi naj bi se pospešil gospodarski razvoj Jugoslavije. Minister je ob tej priliki demantiral tudi vesti, po katerih bi naj bilo vprašanje ratifikacije netunskih konvencij v tesni zvezi z londonskimi pogajanjmi glede posojila.

Letalo „Columbia“ na potu

preko Atlantskega oceana

NEW YORK, 13. Letalo „Columbia“ je odletelo včeraj zjutraj ob 7.20 preko Atlantskega oceana proti Evropi. Na letalu so mis Mabel Boll, takozvana „kraljica diamantov“, ter pilota Argles in Lebouillier.

Šest ur kasneje so opazili letalo v Trgu v Novi Škotski. Ob 14.30 je letalo „Columbia“ preletelo Sidney v Novi Škotski. Če vreme ni bilo ugodno, je letalo najbrž pristalo na Novi zemlji. Letalo ni opremljeno na z brezlično oddajno postajo niti z rešilnimi sredstvi.

Seja Jugoslov. nar. skupščine

Krediti za prečanska sodišča

BEOGRAD, 13. Današnja dopoldanska seja narodne skupščine je potekala v znamenju tehnične obstrukcije s strani opozicije. Razprava o zapisniku poslednje seje se je zavlekla skoro do poldneva. Razpravi je sledilo pozivanje poslancev in tako je prešla narodna skupščina na dnevni red šele ob 12.30. Govoril je radikalski poslanec Račić.

Na popoldanski seji se je razprava proti bivšemu ministru pravde dr. Subotiću nadaljevala in sta govorila dr. Drlejić in Stj. Račić, ki sta tožila bivšega ministra, da je pričelo za časa njegovega ministirovanja pravosodje propadati in da so radi tega še najbolj trpela prečanska sodišča, ki jim je primanjkovalo potrebnih kreditov.

Seja se je zaključila ob 21. uri. Zasedanje se nadaljuje jutri dopoldne.

Tekom današnjega dopoldneva je zasedal tudi finančni odbor narodne skupščine. Opozicijski poslanec dr. Kostić je predlagal za sodišča v prečanskih krajih naknadne kredite. Minister pravde je njegove zahteve sprejel. In predlog je bil soglasno odobren.

Za ureditev razmer

v jugoslovanski radikalni stranki

BEOGRAD, 13. Danes se je vršila seja radikalnega poslanskega kluba. Na tej seji se je imel izvoliti odbor v smislu resolucije, ki je bila izglasovana na poslednji klubovi seji, da posreduje med vlado in glavnim odborom radikalne stranke. S tem naj bi se končno uredile razmere v radikalni stranki. Glavni odbor stranke je zahteval, da se izvoli ta odbor na podlagi strankinih pravil. Na ta način bi prišli v ta odbor vsi nosilci kandidatnih list. Ker pa je nastopala radikalna stranka pri poslednjih volitvah v peditnih okrožjih z dvema in celo več kandidati listami je bilo treba rešiti sporno vprašanje, kateri nosilec kandidatne liste naj pride v odbor.

V tej zadevi se je vršilo že tekom dopoldneva več konferenc in je bil dosežen sporazum. Na seji poslanskega kluba se je spoznavno potrdil. V posredovalnem odboru so zastopani tako pristajali vlade kot pristajali glavnega odbora radikalne stranke. Odbor šteje 47 članov.

Izjave francoskega novinarja

o poslednjih dogodkih v Jugoslaviji

LJUBLJANA, 13. Sinoči je došel iz Zagreba v Ljubljano Julij Sauvervein, zunanje politični urednik pariškega „Matin“-a. Danes je sprejel ljubljanske novinarje in jim podal nekaj zanimivih izjav.

Med drugim je rekel, da je francosko časopisje pisalo, da so se vršile v Beogradu radi nameravane ratifikacije netunskih konvencij velike demonstracije je ter da je izgledalo mesto kakor po bombardiranju med vojno. Radi tega je Sauvervein odpotoval v Beograd, da se na licu mesta pouči o položaju. „Ko sem prišel v Beograd“, je dejal ugledni novinar, „sem se prepiral, da posledice demonstracij niso bile tako hude, kot so jih slikali francoski listi. Sicer pa sem vdobil povsod ugodnejši vtis, kot sem pričakoval. Opazil sem povsod naraščajoči moralni čut za edinstvo. Čudim se nacionalni navdušenosti muslimanov v Bosni.“

DNEVNE VESTI

Glas iz Brazilije

Od našega izveščaja iz Sao Paula v Braziliji smo prejeli pismo, ki ga na tem mestu objavljamo v informacijo in tudi v svarilo vsem onim, ki preveč lahko miselno zapuščajo rodno grudo in silijo v tujino.

S. PAULO, 24. 5. 1923.

Po dolgem bivanju v tujini je pač naša dolžnost, da se tudi mi oglasimo in potožimo o naši artni boli in o raznih neprilicah, ki jih mora človek pretrpeti tukaj prestopiti.

V Braziliji nas je še precejšnje število Slovencev, ki si od dne do dne v znoju svojega obraza in s krvavimi žulji služimo vsakdanji kruh.

Zime tukaj sploh ne poznamo; je pa včasih takšna vročina, da bi lahko jabolko spekel na solncu. Gorje je onemu, ki mora po cele dneve opravljati svoje delo na prostem v takšni vročini. Mnogo jih je, ki tega strašnega pekla ne morejo vzdržati. Kjer delamo mi je poleg vseh teh neprilic še voda tako topla, neprijetnega okusa in še ne zdrava povrhu, da je še zdravje v nevarnosti. Slučaji tifusa so vprav radi pomanjkanja dobre pitne vode zelo pogosti. Visoke starosti ljudje tukaj ne včakaajo.

Tudi zaslužek je skromen, ker ima braziljski denar zelo majhno veljavo napram denarju drugih držav. Delavec, če je zdrav, zasluži le toliko, da se preživi. Če je bolan, mu pa huda prede. Ako se ga drugi ljudje ne usmilijo in mu pomagajo, je revež izgubljen.

Samo en slučaj vam hočem opisati, ki je doletel slovenskega rojaka Franca Jelerčiča, doma iz Renč pri Gorici. Prišel je pred tremi leti semkaj, v braziljsko mesto S. Paulo, in kot dober zidar je bil seveda vedno zaposlen. Nenadoma pa ga je popadla neka nalezljiva bolezen in moral je opustiti delo. V kratkem času so mu pošla sredstva; ni imel več denarja, da bi se zdravil. Revščina je bila že obupal in bil prepričan, da bo moral ostati v Braziliji za vedno. Ko smo drugi izvedeli za njegov položaj, smo mu brž prišli na pomoč, zložili po svojih možnostih vsak nekaj denarja, da je imel za pot, za povratek v domovino. Zakaj drugače bi ne bilo več upanja zanj, da bi jo še kdaj videl.

Toliko v obvestilo vsem tistim, ki imajo tako mrzlično strast za izseljevanje v Južno Ameriko. Nekateri mislijo, da se v teh krajih cedi sam med in da teče mleko v potokih. Naj torej vsak dobro premisli, preden se odloči za tako važen korak — za izselitev! Ni treba kar slopo poslušati raznih hujškovcev in hinavcev, ki pravijo, da se jim je tukaj dobro godilo. Takšni so večinoma malo vredni ljudje, ki bi radi še druge spravili v nesrečo.

Teh par vrstic naj velja za vse naše ljudi onstran široke luže!

Vsem rojakom pošiljamo tukajšnji izseljenci priščne pozdrave. Alojzij Kravos.

Nacionalno imetje evropskih držav pred vojno

Zanimivo je, na podlagi natančnih statističnih podatkov, pregledati stanje nacionalnega imetja evropskih držav pred vojno. Na podlagi te statistike je jasno razvidno ekonomično stanje prebivalstva, ker navaja statistika številke v denarju, ki je prišel povprečno na vsako osebo posameznih držav. Številke se nanašajo na zlate francoske franko in kupni vrednosti iz predvojne dobe. Države so razvrščene po bogastvu prebivalstva. V oklepajih stoji nacionalno imetje v milijardah. Pred vojno je prišlo na vsakega prebivalca na Anglijskem 7850 zlatih frankov (361); v Belgiji 7800 (60); v Franciji 7580 (302); na Holandskem 7100 (45); na Danskem 6250 (19); v Nemčiji 6140 (417); v Švici 4750 (175); na Švedskem 4450 (2475); na Norveškem 3800 (95); na Španskem 3630 (74); v Čehoslovaški 3359 (45,9); na Poljskem 3250 (88,41); v Italiji 3160 (114); na Rumunskem 2800 (45); na Grškem 2800 (14,25); na Bolgarskem 2700 (12); v Jugoslaviji 2500 (32,5); na Madžarskem 2170 (16,5); na Portugalskem 2000 (12,4); na Ruskem 1740 (303).

Po svetovni vojni se je stanje seveda v marsičem izpremenilo in prid Zdrženim državam Se-

verne Amerike in evropskim nevturalnim državam, ki so s poznim vstopom v vojno ali s nevtralnostjo prišle na veliki vojni izdatki ter prisluškile pri vojskujočih se državah z vojnimi dobavami.

SMRTNA KOSA

V Lazzari pri Kozani je včeraj popoldne preminul splošno znani in spoštovani veleposelnik Anton pl. Reja. Smrt ga je rešila dolge in teške bolezni, ki jo je potpekljivo prenašal, vdan v Božjo voljo.

Sedaj pokojnik Anton pl. Reja je bil znan širom gor. dežele kot moč kremenitega značaja in do brega srca, kot ljubezniv in skrben oče ter dober gospodar. Pred vojno je kot župan s spretno roko vodil celih dvanajst let obsežno koštansko občino. Občinarji so bili splošno zadovoljni s njim, radi so ga imeli, spoštovali in cenili radi njegovih sposobnosti in njegovega požrtvovanja. Kjer je le mogel je pomagal z nasvetom in dejanji. Bil je blag mož, ki bo ostal trajno v spominu vsem, ki so ga poznali. Pred vojno se je tudi marljivo udeleževal dela na prosvetnem, pred vsem pa na gospodarskem polju. Bil je tudi nad 25 let zvest naročnik "Edinosti".

Pokojniku naj sveti večna luč in naj mu bo lahka rodna zemlja, v katero ga bodo jutri položili po trudopolnem življenju k večnemu počitku. Sorodnikom naše sožalje!

Pet in dvajsetlirski bankovci izgubijo 30. junija 1923. svojo vrednost

Pazite na to, da z gube 25-lirski bankovci s 30. junija t. l. svojo vrednost. Pet in pa deset lirski bankovci ostanejo v veljavi še do 31. decembra t. l. Vendar pa jih bodo sprejemale še javne blagajne do 30. junija leta 1923.

Trst — najdražje mesto v Italiji

Iz Rima nam poročajo, da je agencija "Roma" objavila podatke o draginji v 44 mestih kraljevine. Na prvem mestu se nahaja Trst z draginjsko indeksom številko 98,92. Indeksna številka Gorice je 92. Indeksne številke, ki se nanašajo na povprečno draginjo v vseh 44 mestih, so bile: meseca januarja 91,98, februarja 92,12, marca 91,98, aprila 92,52, meseca maja pa 93,15.

URNIK KORIJER NA PROGI REKA-BISTRICA IN OBRATNO

Vozni red korijer na progi Reka-Bistrica je naslednji: Odhodi: z Reke (trg Regina Elena) ob 7.— in 17.15; iz Preluke ob 7.15 in 17.30; iz Matulj ob 7.20 in 17.35; iz Jušicev ob 7.25 in 17.40; iz Jurdanov ob 7.30 in 17.45; iz Permanov ob 7.35 in 17.50; iz Rupe (križišče) ob 7.45 in 18.05; iz Rupe ob 7.47 in 18.07; iz Jelšan ob 7.50 in 18.10; iz Dolan ob 7.55 in 18.15; iz Kosev ob 8.05 in 18.25. Prihod v Bistrico ob 8.10 in 18.30.

Na progi Bistrica-Reka je vozni red sledeči:

Odhodi: iz Bistrice ob 8.20 in 18.45; iz Kosev ob 8.25 in 18.50; iz Dolan ob 8.35 in 19.—; iz Jelšan ob 8.40 in 19.05; iz Rupe ob 8.43 in 19.08; iz Rupe (križišče) ob 8.45 in 19.10; iz Permanov ob 8.55 in 19.20; iz Jurdanov ob 9.— in 19.25; iz Jušicev ob 9.05 in 19.30; iz Matulj ob 9.10 in 19.35; iz Preluke ob 9.15 in 19.40. Prihod na Reko ob 9.20 in 20.—.

Ob nedeljah in praznikih korijere ne vozijo. Cena vožnji z Reke v Bistrico ali obratno je 10 lir. Listki za vožnjo tja in nazaj na celi progi ostanejo 18 lir; izdajajo se listki za vožnjo tja in nazaj tudi med posameznimi postajami. Otroci, ki niso še dopolnili 6. leto starosti, plačajo polovico navadnega voznega listka. Korijere prevažajo tudi blago.

ŽITNI TRG.

Pšenica kaže na vseh trgih izrazito padajočo tendenco. Sprito vesti, ki nanašajo na obilno žetev, sta najbolj prizadela meseca julij in avgust. Mrtvilo vlada tudi na naših trgih. Mlini niso navdušeni za nakopicevanje nove domače žetve, ki se prične že v nekaj dneh. Inozemsko efektivno blago je v tokratnem tednu nazadovalo za 2 liri pri 100 kg. Cisto drugače sliko nudi krompir. Izvoz Rumunije in Jugoslavije ni niti zdaleka kril potreb konsuma v srednji in severni Evropi. Na drugi strani so pošle za loto stare lapiatske krompirje, prej ko se je pričakovalo. K poslabšanju položaja je priplovalo tudi pomanjkanje ostalih krmilnih sredstev kakor otrobov, oljnatih pogad-

Na vprašanje novinarjev, ali je ratifikacija nettunskih konvencij neizbežna, je Sauervein odgovoril: "Nettunske konvencije bo vladna večina v narodni skupščini, v kolikor sem informiran, ratificirala in sicer še pred koncem junija. Drugače pa tudi ni mogoče. Obstrukcija opozicije ratifikacijo samo zavleče, preprečiti jo ne bo mogla. Neurejene razmere med Italijo in Jugoslavijo silijo k sprejetju teh konvencij. Njihova odklonitev bi bila obstrukcija v mednarodni politiki. Če se sklepa kaka pogodba med dvema državama, ki sta v vsakem pogledu vsaj enako močni, potem je vedno na izgubi slabša država, v tem primeru Jugoslavija.

"Jugoslovenci imajo pravico, ribariti na italijanski strani, vendar nobenemu to ne bo padlo v glavo, ker je na jugoslovenski strani Jadranskega morja pač dovolj rib. Pač pa bodo to pravico izkoristili Italijani. Ravno tako vaši delavci ne bodo iskali dela v Italiji."

Sauervein je danes odpotoval na Bled, odkoder se jutri povrne v domovino.

Vremenska katastrofa

na Poljskem

VILNA, 13. Vilno in njeno okolico je zadela vremenska katastrofa. Nalivi poslednje noči so povzročili velike poplave, radi katerih je izgubilo življenje veliko ljudi. V neki vasi so utonili štirje otroci. V neki drugi vasi je strela udarila v neko ženo, jo ubila in obenem z njo dva otroka. Strela je udarila tudi v električno centralo v Vilni. Mesto in okolica sta ibla več ur brez luči.

Krvav spopad med stražniki in tihotapci na poljsko-ruski meji

VARŠAVA, 13. Na poljsko-ruski meji je prišlo do krvavega spopada med poljskimi obmejnimi stražniki in tihotapci. Štirje vojniki in trije tihotapci so bili ubiti. Šest tihotapcev je bilo ranjenih in so jih stražniki ujeli. Ostali tihotapci so deloma pobegnili na rusko ozemlje, kjer so jih pa ujeli ruski vojniki. Tudi oni, ki so ostali na Poljskem so bili kasneje ujeti.

Novi boji v francoskem Maroku

PARIZ, 13. V francoskem Maroku so se na novo pričeli upori. Glasom poročila tukajšnje poluradne agencije, so francoske čete odbile vstajski napad in so vstaji utrpeli težke izgube. Neko francosko izvidniško letalo pa je padlo. Usoda obeh letalcev še ni pojasnjena.

Nesrečna smrt portugalskega pisatelja

ORTE, 13. Včeraj okrog polnoči se je vozil s svojim avtomobilom iz Pariza proti Rimu portugalski pisatelj in novinar Homen Christo. Z njim sta se vozila njegov 15-letni sin in sofer. Avto je vodil pisatelj sam. Na nekem ovinku v bližini Galesseja pa je avto zdrknil v 15 m globok jarek. Pisatelj je bil pri priči mrtev. Sofer pa težko ranjen. Pisatelj mladi sin pa je ostal po čudežnem naključju nepoškodovan.

Homen Christo je bil star 38 let. Živel je v Parizu kot novinar. Bil je zelo naklonjen fašističnemu pokretu. Večkrat je prihajal v Italijo in načelnik vlade ga je ponovno sprejel.

Grška poslanska zbornica odobrila grško-nemško trgovinsko pogodbo

ATENE, 13. Grška poslanska zbornica je na svoji današnji seji brez sprememb odobrila trgovinsko pogodbo med Nemčijo in Grčijo, ki je bila sklenjena pred kratkim. Slično pogodbo, sklenjeno med Grčijo in Rusijo je zbornica zavrnila iz bojazni, da ne bi prišlo v Grčijo do kake boljše biške afere kot pred časom v Angliji.

Posledice potresa na Grškem

ATENE, 13. Iz Korinta poročajo, da je danes blizu mesta nenadoma zazijal prepad, 50 m širok in 100 m globok. Zatrjujejo, da je ta pojav v zvezi s poslednjimi potresi na Grškem. Utiralo se je tudi več skal z nekoga hriba blizu mesta. Skale so se usule na polja in jih težko poškodovale.

Hoover izvoljen za republikanskega kandidata na mesto predsednika Zedinjenih držav

KANSAS CITY, 13. Včeraj je bil na nacionalnem zborovanju pensilvanijskih republikancev g. Hoover izvoljen za kandidata na mesto predsednika Zedinjenih držav.

Tržaška poroti

Drugi obravnavni roči napad na dostojstvo v Prestranku

Tržnje obtoženi v kontumaciji, Gerželj in Solar obsojena na smrtno ječo in Samse na 30 let ječe.

"Raimund Samse", "Gerželj Jakob", "Kari Herman Solar".

Tako je zaključil včeraj zjutraj sodni kancelist Zanetti ob obravnavi. Oni, katerih imena so navedel, so obtoženi oboroženega roparskega napada na urad postaje v Prestranku. Nihče ni odgovoril; obtoženci niso v rokah obtožiteljev in obravnava se niti usoda v kontumaciji. Obtoženi so skrivno smrti miličnika Hugona Del Piume in finančnega stražnika Dominika Tempeste.

V dvorani ni porotnikov. Sodni dvor sestoji iz cav. Giambattista Ferrija in sodnikov cav. Gnezda in cav. Anacipolija.

Predsednik najpro prečita izjavo Samse pred porotniki v Ljubljani, ki so obtožena oprostiti. Samse je takrat priznal, da je bil soudeležen pri napadu na urad, rekel pa je, da je njegova naloga bila, da čaka tovariše ob Pivki. Ne on, ne Gerželj da nista šla v pisarno. To dejstvo izključuje priče, železniški uradniki, ki so po stiki spoznali v Samsi enega izmed napadalcev.

Jugoslovenske oblasti niso hotele predati Samse italijanskim, četudi je v tisti dobi bil Samse še italijanski državljani in njegova opcija še ni bila sprejeta od jugoslovanske vlade. Pri obravnavi v Ljubljani je Samse trdil, da je izvršil dejanje v družbi z Molkom, Vilharjem in Gerželjem ter še z nekim, ki ga on osebno ni poznal. To ni bil Solar, kajti ta je bil njegov prijatelj.

Zdi se pa, da so jugoslovenske preiskovalne oblasti dogdale, da je bil Solar za časa napada z Molkom v Prestranku. To okolnost potrjuje tudi predvčeršnjim obsojeni Peter Zele, ki trdi, da mu je tiste dni Vilhar dejal, da je Solar v družbi z Gerželjem postavil v palačo, kjer je prej stal Balkan Trstu, bombo iz želatine.

Gerželj in Solar nista še bila zaslišana od jugoslovenskih, ne od italijanskih oblastev. Zato predsednik preide koj na zasliševanje oškodovanih strank.

Se enkrat pridejo pred predsednika finančni brigadir Fazzini in finančna stražnika Barletta in Pizzutti. Njihove izpovedi so popolnoma enake onim, o katerih smo pisali v poročilu o prejšnji obravnavi.

Nato nastopijo priče. Glavni moment pričanja je, ko priča Alekaj Rubatto odločno izjavi, da spozna v sliki Raimunda Samse enega izmed neposrednih napadalcev na urad postaje v Prestranku. Jakob Gerželjja naznači kot napadalca priča Peter Pahor. Tudi tej priči se pokaže slika. Ahil Valcareggi spozna v Samsi enega, ki je lastnorodno izpraznil blagajno pisarne in spravil denar v vrečo.

Angel Rivoli potrdi, da je Samse eden izmed napadalcev.

Priča Karel Sever pove, da je Angel Rivoli v sliki, ki mu jo je on pokazal, koj naznačil Samso kot enega izmed roparjev.

Milčnik Rozarij Nocera opiše ponovno boj, ki se je vršil ob Pivki. Roparjev da je bilo pet in so streljali s samokresi.

Državni pravdnik

V kratkem govoru, v katerem je enkrat obdela na splošno snov obravnave, zahteva od sodnega zbora najhujšo strogost z ozirom na ozadje zločina samega. Edino pravična obsodba bi bila — meni on — da se Gerželj in Solar obsodita na doživotno ječo in Samsa, ki je bil v času zločina še mladoleten, na 30 let ječe.

Zastopniki civilne stranke, odvetnika Poillucci za očeta miličnika Del Piume in dr. Gianfranco Tamara za starše finančnega stražnika Dominika Tempeste in za stražnika Barletto ter Pizzutti predstavita sodnemu dvoru pisane zahteve, in sicer zločinu primerno kazen ter provizionalno v znesku 10.000 lir.

Odvetnik dr. Keziah

Samsa je branil Gerželja in Solarja. Označil je uvodoma svojo nalogo radi priznanj Samse in izpovedi obtožiteljev, njih priče za zelo težavno. Rekel je, da ne more za obtožena storiti drugega, kot prošiti sodni dvor obzira za oba, sodniki naj dobro preuhtajo, ni li mogoče, da se o navedena dejstva nista udeležila napada. "Obtožena sta v vaših rokah", je zaključil govornik, "bodi to milostni!"

Samsa je branil uradno odvetnik dr. Freschi.

Tudi on je bil zelo kratek v svojih izjavah. Smatra za pretirano razsodbo v mejah obtožnice, kajti mogoče je, da se Samsa dejansko ni udeležil napada in da je kriv le v toliko, kolikor je priznal jugoslovanskim porotnikom. Sodni dvor naj upošteva mladoletnost obtožena in naj bi razsodba kolikor pač mogoče mila.

Po kratkem posvetovanju v posvetovalnici je predsednik predložil sledečo razsodbo:

Raimund Samse je obsojen na 30 let ječe in 12 let strogega policijskega nadzorstva po prestopu kazni;

Naročajte in širite
"EDINOST"

Jakob Gerželj na dosmrtno ječo; Karl Herman Solar na dosmrtno ječo; vsi skupaj na poravnano godnih stroškov in povzročene škoda.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Blagoslovitev temeljnega kamna Sempeterske cerkve.

V nedeljo dopoldne se je v prisotnosti številnih zastopnikov krajevnih in mestnih oblasti vršila v Sempetru pri Gorici slovesna blagoslovitev temeljnega kamna Sempeterske cerkve, katere obnovitev je poverjena obnovitvenemu uradu v Gorici. Blagoslovitev je izvršil pred. kanonik g. Berlot. Prisostvovala je šolska mladina in veliko domačih ljudi. Po otvoritvi se je vršil banket, na katerem ni manjkalo različnih govorov. Tako bo počasi tudi Sempeter dobil novo cerkev, katere bo — tako vsaj upamo — lahko tekmovala z onimi v Vrtojbi, Kronbergu, Ločniku itd.

Okrožno finančno poveljstvo v Tolminu preneha s svojim delovanjem.

Kot doznavamo, preneha s 1. junija tega leta s svojim delovanjem okrožno finančno poveljstvo (Circolo R. G. di Finanza) v Tolminu, ki je bilo pred nedavnim vpostavljen.

Koliko se je nabralo v Gorici za spomenik padlim vojakom.

Odbor za vpovstavitve spomenika padlim v Gorici javlja, da je do 5. junija t. l. nabral že 220.258.14 lir prispevkov.

Ker ni čuval zarubljenih stvari.

Radi tega je bil kaznovan od goriškega sodnika na 3 mesece zapora Andrej Plesničar, star 56 let.

Zglasil se ni k vojakom.

Mladenec Lovrenc Zgubini iz Kožbani je bil obsojen na 50 dni zapora, ker se ni pravočasno javil k vojakom. Zagovarjal se je na ta način, da se je tisti čas nahajal izven doma. Ko pa se je pozneje vrnil domov, se je sam prostovoljno javil.

Aretacija radi razlajenja Nj. V. kralja in radi žaljenja italijanske vojske.

Prihaja vest, da so orožniki iz Vipave aretirali nekega Antona Furlana, starega 31 let, iz Gradišča pri Vipavi, ker da je vprilo nekega vojaka 152. pešpolka «Sassaria» v Vipavi žalil italijanskega kralja in italijansko vojsko. O stvari bomo morali še natančneje poročati.

Kako je bilo s civilnim stanjem v Gorici in na Goriškem v mesecu maju.

V mesecu maju je bilo rojenih na Goriškem (na deželi) 318, v Gorici sami pa 63 oseb. Skupno torej 381. Umrlo jih je na deželi 185, v Gorici pa 66. Skupno 251. Porok je bilo na deželi 205, v Gorici pa 19. Skupnih porok je torej bilo 124.

Ako sedaj pogledamo razlike in prirastke, vidimo, da so v Gorici v mesecu maju umrli 3 več kot jih je bilo rojenih. Na deželi pa je bilo rojenih 133 več nego jih je umrlo. V vsej pokrajini z Gorico vred pa je bilo prirastka v maju za 130 oseb.

Slepar.

Koncem meseca maja in prve dni junija se je potikal po Kanalskem neki mlad fant, ki je nabiral naročnino za nedeljsko številko «Edinosti» ter za «Goriško Stražo» ki pa ni bil za to pooblaščen, marveč je na ta način samo sleparil.

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA:

Pajčevina

(104)

Roman v štirih delih
Iz ruščine prevedel I. V.

Berenklau se je sam kesal svojega nastopa in spor z ženo mu je bil neprijeten; toda njeno sovražno vedenje ga je jezilo in besede ni bilo iz ust. Nastopili so hladni odnosi, ker nihče izmed njih ni hotel popustiti; ona je zahtevala, da bi se moral moč opravičiti zaradi svoje surovosti, grof pa se je čutil dvakrat užaljen, prvič kot Nemeč, drugič kot mož, zato ni hotel napraviti prvega koraka.

Neprevidni izrazi in zbadljivke so se poostri položaji. V navzočnosti tujece sta zakonca spretno prikrižala svoje sovražne odnose, komaj pa sta bila sama, so se ti zopet pojavili. Drug pred drugim sta bežala vsak v svojo sobo, toda s to razliko, da je moral grof satajevati svojo ljubezen in si je želel pomirjenja, medtem ko so Milica misli v samotni zavzemale docela nepričakovano smer.

V teku dolgih in dolgočasnih večerov se je Milica spomnila na žumno življenje v Petrogradu in na srečne, brezskrbne dni v Turovu; spomnila se je različnih prijateljev in zaželela si je k njim. Med vsemi se je najbližje in najbolj jasno spominjala Rostislava, ki so jo vezali nanj spomini iz otroške dobe. Ko se je pojavil na poti njenega

ljudi in je sneke, teterjane za naročnino, vžiral v svoj šep. Opozarjamo nato naše čitatelje, da ne nasledajo na limonice ljudem, ki nimajo nikakega pooblastila za pobiranje naročnin za slovenske liste.

Goriški izvozni trg v sredo, dne 13. junija.

Izmed 300 kvintalov črešnjak na tega jib je bilo vse polno vrst, drobnih, belo-rožnatih, belih, mesnatih cepljenk, debelih črnih in še debelejših divjakov. Poznalo se je, da je bilo blago pobrano po vsej deželi, v gornjem koncu vipavske doline, na Krašu, vzdolž Vipave, po vseh samotnih Brdih, le še iz Kanalskega so manjkale črešnje. Radi pomankanja blaga vrejo prekupci po vsej deželi in vozijo kmetje blago iz vseh koncov radi dobrih cen.

Cene so bile najrazličnejše, pač po blagu, od 1.20, 1.80, 2.00, 2.20, 2.30, 2.50 pa do divjakov po 3.20—3.60. Črešnjak se je pomela večrajšja burja in nevihta, bile so precej obtočene in pokvarjene. Posebno vipavske so hudo trpele, bolj so prestale silo neurja briške črešnje.

Za seboj imamo najživahnejšo in najlepšo črešnjo izvozno sezono. Trg bo živel še kakih štiri-najst dni s kakimi 150—200 kvint. ali pa kaj maloga več črešnji, katere si bodo ravno prav razdelili posamezni izvozniki za izvoz. V kratkem bodo dozorele trde, trpežne in debele kozanske ali tarčintke, katere rastejo posebno v okolici Tarcenta, kjer prebivajo tarčentski Slovenci.

Grah dozoreva, postaja trdi v zrnu, mehkejši v ceni in je že padel na 30—40 cent.

Pes jo je ugriznil.

Ko je 18-letna Marija Podobnik iz Cerknega, služkinja pri dr. Grosu, hotela v pondeljek prikleniti hišnega psa, jo je ta ugriznil ter ji močno razmesaril levo roko. Morala se bo zdraviti najmanj kak teden dni. Psa je odpeljal konjeder, ker se je bati, da je stekel.

Izpred sodišča.

Radi pretepa.

Visok in postaven fant se je večkrat moral zagovarjati pred goriškimi sodniki. Piše se Ivan Brus, star 22 let. Rojen je v Hotenderščici, stanuje pa na Novem svetu. Obtoženo je, da je v pretepu dne 27. decembra 1927 porazil z nožem po obrazu Antona Pivka iz Črnega Vrha, da se je moral radi zadobitih ran več časa zdraviti. Vrh tega mora odgovorjati še na obtožbo, da je nosil s seboj nož prepovedane velikosti. Sodnemu dvoru predseduje cav. Serpi, državni pravnik je cav. Leon.

Ranjeni Pivk, kateremu se rana še vedno pozna na obrazu, si je v osebi odv. Tonkija postavil zastopnika svojih pravic. Obtoženca brani adv. Korišič, med. tona odv. dr. Korišič.

«Obtoženec pripoveduje v slabi italijanski, kako se je tragičen doživel izvršil, in skusa dopovedati, da je ravnal v silobranu. Popoldan tistega dne so se pili v Črnem vrhu v gostilni Antona Počenela. Že tam je Pivk govoril nekaj z njega, nakar je on v jezi udaril po mizi. Začel se je prepri, ki pa ga je gostilničar zadržal v kafi. Pozneje so se dobili v vasi Lu-mu in so ga napadli pomoči, ko se je on s svojim prijateljem, ki se imenuje tudi Ivan Brus, vrčal proti domu. Najprej so zgrabili črnovrški fantje prijatelja, nato so naskočili njega. Spoprijela sta se s Pivkom, in ker je bil snog in led na poti — sta oba padla na tla. Ker se mu je tedaj delo, da sega Pivk v žep po nož, je on segel v svoj žep, odprl fove in Pivka trikrat uredil v obraz.

Cisto drugače pa pove vso stvar Anton Pivk, oškodovanec. Ko so bili v gostilni in pili v devetih liter vina, je pristopil k mizi Brus in menil nič, tebi nič udaril z roko

po mizi, da so kar kozarci odleteli. Tedaj mu je on rekel: «Zakaj to? Sedaj po mizi, ko je škoda vina. Po mizi se ne sme točiti.» Tedaj pa je prišel «črt» in se on udaril po mizi, češ da je on tukaj gospodar in lahko toče po mizi. S tem se je prepri končal. Rekl so si tudi kako hudo besedo. Ob pol osemh pa jih je šbirt zalovil iz gostilne. Oni so hoteli vzeti še s seboj dva litra vina, ko se v gostilni ni smelo več piti. Ko so šli nato ven, je prišel za njimi Ivan Brus in ga kar na letem napadel in mu porazil obraz. Zavpil je: «Brus me je porazil.» In še so mu prišli tovariši na pomoč.

Zasižanih je bilo nato več pri: Marija Šemri, Alojz Petrovič, Ivan Lampe, Anton Nagoda, ki so vsi izpovedali obtožbo za obtoženca, češ da je napadel Pivka, ne da bi bil izzvan. Za pričo je prišel tudi gostilničar in tako kot on pravi tudi sedanj podkomisar v Črnem vrhu g. Anton Počenel, ki pove, da je Pivk zahrabil Brusu v obraz besedo «zarubljeneec».

Ko predsednik vpraša Počenela, kaj pomeni ta beseda, pravi ta, da je bila nekoč vas Novi svet, kjer stanuje Brus, radi prevelike revščine cela zarubljena. Od takrat da Črnovrščani radi dražijo Novosvetčane s to zbadljivko.

Jožet Šemri, ki priča v prilog obtoženca, pove, da je v gostilni Pivk prvi razžalil Brusu, ko je šel slednji mimo mize. Vrgel da mu je v obraz umazano besedo, ki jo tukaj ne bomo ponavljali. Ta beseda da sodnemu dvoru, odvetnikom, tolmaču in priči sami veliko opravlja, ker se ne da prevesti v pravi pomen v italijansko. Vsak ima svojo razlago. V dvoranu pa prinese to veliko smeha. Ker si izjave te priče popolnoma nasprotujejo z izjavami ostalih priči — in ker skliče predsednik skoro vse ostale priče pred sodni kateder, nastane v sobi pravo vrvenje, med katerim razločilo se sledeče: «Je res!», «Ni res!», «Lazeš!», «Govorim resnico».

Kot priča je nato izprašan še Ivan Brus, ki se predstavi sodišču v vojaški obleki, ter Franc Klavžer, katere pričata v prilog obtoženca.

Odvetnik Tonkij, ki zagovarja interese oškodovanca, zahteva v svojem govoru, naj sodišče obtoženca obsodi po zakonih in naj plača odškodnino poškodovancu.

Državni pravnik Leon se temu predlogu pridruži in zahteva za obtoženca 1 leto, 4 mesece in 5 dni ječe.

Prvi zagovornik prinese na dan slovensko pisano pismo, ki se pa ne more potem tolmači prečitati. Iz pisma je razvidno, da je Pivk nekli deklici strogo prepovedal govoriti z Brusom, drugače jo zadavi. Torej naj bi bil tu vzrok prepira in pretepa. Zahteva oprostitev obtoženca.

Isto odvetnik Korišič, ki pove tudi, da se je obtoženec sam javil orožnikom.

Sodišče nato razglasi razsodbo, glasov katere obsodi obtoženca Brusu na 11 mesecev in 5 dni ječe in na poravnano raznih stroškov.

Z nepoštostenostjo si ne pridobi služkinja ugleda.

To si bo gotovo zapomnila neka Stefanija iz Lokovca pri Kanalu, katero so sodniki obsodili na 4 mesece sicer le pogojnega zapora, ki se ne bo vpisal v kazenski list. Kradla je namreč gospodinjo, pri kateri je služila.

Zagotavlja je, da ima slike z vplivnimi osebami.

Napolitanka je in se piše Assunta Sammarco. Že malo v letih je, saj jih šteje že 39. Sedva stanuje v Gorici in sicer v ulici Favetti. Bahala se je okrog in širokoustno pravila, da ima dobre zveze z vplivnimi osebami pri železniški upravi. In tako je namignila sem, namignila tja, da bi se dalo po njeni protekciji komu pomagati. Kaka premetstitev na boljše mesto.

Seveda storila bi to proti odškodnini. Itd. itd. In res sta ji nasledila dva železničarja, katerima gorilni srak ne prija preveč. Bila sta to okretaj Nicola Lavitino, ki je «pogolal» za premetstitev 500 lir in jih izročil obtoženki. Železničar Liberto d'Isidoro pa ji je izročil 300 lir. Protektora, ki pozna najbližje le na videz kako vplivne osebe, je denar lepo shranila v žep in železničarja sta čakala na premetstitev, ki pa ni hotela priti. Ko sta se naveličala, sta naznanila obtoženko, ki se je morala zagovarjati radi tega pred sodiščem.

Sodišče jo je obsodilo na 4 mesece zapora in na 58 lir globe. Toda le pogojno in s tem, da se kazen ne vpíše v kazenski list.

AJDVOŠČINA.

V spomin t. Alberta Batiču.

Po dolgi in zelo mučni bolezni je včeraj preminil naš zidarSKI mojster in stavbni podjetnik Albert Batič v najlepši moški dobi.

Dokler je bil pri zdravju, je bil vzor pridnosti in podjetnosti. Največ hiš, novih, prenovljenih in popravljenih v Ajdovščini in okolici, je njegovo delo. Vzgojil je nekoliko zidarjev in imel svoj čas pri našem delavstvu vplivno besedo. Svoj prosti čas je rad posvetil samoljubnosti, družinski vzgoji in družbi, pa tudi muzam. Zlasti v zadnjih letih je bil nekaj ajdovski Hans Sachs.

«Hans Sachs je čevljaril in pel.»

In tako nekako bi lahko rekli tudi o pokojnem Batiču.

Batič je mojstrsko zidati znal.

In zraven je tudi pesnikoval.

Seveda je bil njegov verz najpriprostejši, bolj rima nego ritem, brez vsake pesniške ambicije, a vsak hip gotovo in je pričal kakor njegovo zidarsko delo o naravni nadarjenosti pokojnika.

Blagor ti, zidar, ki si dožival svoje delo, vtisnil svojem kraju lastno podobo in postavil sam nebroj spomenikov, ki bodo pričali o tebi celo stoletje. Od nas pa čuj še ob slovesu pesni glas:

Zagrnil črn oblak
vsa sinje je nebo,
v dolino padel mrak
je mnogo pred nočjo.

Kako bo, mojster, zdaj?
Si li dožival zid?
Podvizaj se še kaj,
če oster je tvoj vid!

«Ni mari meni noč,
končan je rane dan,
zaženem klavdo pro
in žlico vržem v stran.

V življenju našem, brat,
najrajši gre navzkriž;
če kamen si, pod bat
gotovo priletiš.

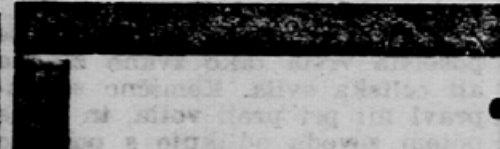
Pa vendar kdor je mlad
in delat on hiti,
sežida si svoj grad
in poje brez skrbi.

Gospodarstvo

Umetna svila

Bombaž, volna in svila so znane stvari. Vsakomur je dobro znano, odkod prihajajo, kako izgledajo in kako se pridobivajo. Mnogo manj znana pa bo skoraj gotovo najmlajša tkanina tako zvana umetna svila. Sicer pozna vsako to predelno stvarino bodisi kot žensko nogavico, bodisi kot moško ovratnik, ali kot perilo, podlogo ali blago za obleke.

Svilu pa nima prav nič opraviti z novo tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Potri globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je tiha tolažnica — smrt rešila našega prebalega očeta, starega očeta, tasta

ANTONA pl. REYA

v 76. letu starosti iz njegovega dolgega, vdanega trpljenja v sredo, dne 13. junija, ob 6. uri popoldne. Spremili bomo predragega pokojnika k večnemu počitku na domače pokopališče iz hiše žalosti na Laznah v petek, 15. junija, ob 9. uri predpoldne.

LAZNE PRI KOZANI, dne 13. junija 1928.

Družine:

pl. Reya, Šfilič in Gabrijelečič.

je umetna svila prej z bombažem v sorodu, oba sta namreč staničnini (celulozi). Samo, da je bombaž naravna staničnina, medtem ko je umetna svila nekaka prerajena staničnina.

Celuloza ali staničnina je glavna sestavina rastlinskih stanic in je zato tudi glavna tvarina pri umetni svili. Na različne načine se izdeluje umetna svila. Najstarejši način je tako zvana nitronski postopek. Pri tem se izpremeni staničnina bombaža s solitrno kislino v nitronsko staničnino, ki se nato v mešavici alkohola in etra raztopi, stisne skozi posebno napravo in raztegne v zelo fino nitko. Postopek je isti kakor pri pajku, ki tudi iz svojih žlez iziskuje tekočino, ki se na zraku strdi v nit. Tako nit umetne svile treba potem še na različne načine obdelovati. Nit se izpere in osvobodi kemičnih tvarin. Nitronski, pravkar nekoliko pojasnjeni postopek se sedaj skoraj popolnoma opustili, ker je izdelovanje umetne svile na ta način mnogo predrag.

Samo še belgijska družba Tubize izdeluje velike količine umetne svile na ta način. Glavni delež pri umetni svili ima danes svila «viskosa». Več ko 75 odstotkov svetovne izdelave pripade nanjo. Pri načinu «viskose» služi staničnina lesa kot izhodišče. Pod vplivom natrijskega luga in ogljikovega suksida se izpremeni lesna staničnina v «viskoso», ki služi kot predelna tekočina. «Viskosa» je razmeroma poceni, ker je les sirovina. Stroški njene izdelave znašajo približno eno tretjino onih stroškov, ki jih zahteva nitronski postopek.

Svila, dobljena z bakrenim amonijakom, je ena med najdražjimi in najfinjšimi svilami. Kakor pri nitronski svili so bombažev odpadki osnovna tvarina. Predelna tekočina se napravi z raztopitvijo staničnine v bakreno-oksidsnem amonijaku. Pri iztopu iz prej že omenjenih priprav se nit na poseben način raztegne; tako postane finejša, gibljivejša in trdnjša. Ta svila se šteje med najlepše umetne svile.

(Dajle na IV. strani)

MALI OGLASI

HISA, tri sobe, sobica in kuhinja, s teraso na strehi, v Šklednu št. 150, se prod. Pojasnila v Šklednu št. 132. 662

POZOR! Botre in botril Lepa birmanska darila po znanih cenah dobite pri zlatarju — urarju Francu Kebru, Idrja. 523

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

Svilu pa nima prav nič opraviti z nova tkanino, ki se je v ptič dobil štiridesetih let povzpela do tako velikankega pomena. Nekaj značilnih znakov ima vsake umetnosvilena nit s pravo naravno svilenostjo, to so blek, voljnost, gibčnost, trdnost, nadalje lastnost, da je kakor svilena nit «brezkonečna». Po svoji naravi

TRGOVSKI pomočnik z večletno prakso v trgovini z mešanim blagom, govori slovenski, nemški, italijanski, išče službe v mestu ali na deželi, eventualno s hrano Gre tudi kot potnik. Naslov pod «Resnost» na goriško upravo.

PRODAJ vozove, preme, kolesa kočije, skoraj nov landauer. Cena po dogovoru. B. Kastelic, Materija. 650

MOTORNKO Kolo Motosacche s priklopnim vozilom, s četrtem kolesom se prodaja s poskušajo. Castro, Via S. Nicolò 18. 661

BABICA Emerschitz - Sbaizero, diplomirana, sprejema noseče, moderna oprema, zdravniška pomoč, dnevna hranarina L. 25. Via Farneto 10 (Ginnastica, podaljšana), lastna vila, telefon 20-64. 308

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko, Slavec, via Giulia 29. 322

„ALBERGO ALLA POSTA“

Trst - Via Geppa 18 - Trst

blizu kolodvora in glavne pošte se priporoča potnikom, družinam. Sobe z eno posteljo od 8-12 lir, z dvema posteljama od 16-20

V novejšem času se mnogo govori tudi o četrtem načinu izdelovanja umetne svile, t. j. o acetatski svili. Zdi se, kakor da smo že premagali dolgo in drago poskusno dobo. Po najnovejših poročilih pride že deset do petnajst odstotkov svetovne produkcije na acetatsko svilo. Vsekakor se mora boriti z velikimi tehničnimi težavami podjetja, ki se poslužujejo acetatskega načina izdelovanja. Ta način je popolnoma različen od doslej navedenih načinov. Pri tem načinu se ne sprede nobena staničinska raztopina, marveč se bombaževa staničina izpremeni v ocetno kislino kemično v staničinski acetat, ki predstavlja posebno kemično sestavino. Prednost acetatske svile tiči v

tem, da odpada dolgotrajno naknadno obdelovanje. Iz svile "viskose" se izdeluje še posebna vrsta tako zvane sračna ali celtska svila. Kemično se napravi nit pri preji vola, in se ta potem seveda odlikuje s posebno mehko. V trgovini je še vse polno imen za umetno svilo v navadi, pri teh gre v prvi vrsti za izdelke s postavno značilnostjo. Za izdelovanje umetne svile je namreč že vse polno patentov. Toda vse umetne svile se izdelujejo po enem izmed prej navedenih štirih načinov. Ni izključeno, da odkrije prihodnja kemija še kak drug način izdelovanja, na vsak način se vrše po vseh kemičnih delavnicah tozadevni poskusi.

pet milijonov lir. Ko je igrala pred kratkim potovala v Evropo, sta strašila njene dragocenoosti not in dan dva detektiva, ki sta bila v njeni službi. Njen sedanji zaročenec in njen bodoči peti zakonski mož je baron de Janzé. Spoznala se je pred nekaj tedni v Londonu. V neki knjigarni je bila igrala predstavljena temu francoskemu baronu, ki se je na mah zadivil v krasno plavalasko in jo že dvajset ur pozneje prosil za roko. So ljudje, ki trde, da Peggy ne zna samo do petih štetil. Bodočnost pokaže, v kolikor se ti ljudje motijo v svoji trditvi.

Novi izumi

Na zborovanju kemikov v Draždanah je imel ravnatelj dr. Feliks Vergius zanimivo predavanje o kemični in gospodarski uporabi lesa. Kakor je izjavil, se mu je posrečilo, izpremeniti lesno staničino (celulozo) v prebavljive ogljikove vodikove. Po njegovem postopku se je — vsaj tako se sklepa — posrečilo dobiti iz lesa sladkor. Dosedaj je bilo mogoče dobiti iz lesa le 25 odstotkov sladkorja, medtem ko je Vergius izpremenil tudi ostalih pet in sedemdeset odstotkov v ogljikove vodikove. — «Petit Journal» v Parizu poroča, da je francoski učenjak de Chappellaine izumil letelice avtomobil, ki ga je krstil z «gyroptere»-jem. Vozilo obstaja iz kabine na podstavku, ki nosi na vsaki strani od motorja s 40 k. s. gnanjo posebno turbino. S tem aparatom je lahko mogoče letati v navpični in vodoravni smeri in se na poljubni točki prosto vzdržati v zraku. Stojnost zagotavlja avtomatični rotorji. Vozilo se lahko uporablja kot avto po tleh in kot letalo po zraku. Poročevalci, ki so se udeležili poskusov kot gledalci, ne morejo prehaliti tega izuma.

Velik požar

Vas Lödbö v Smalandu na Švedskem je uničil te dneve strahovit požar. Požar je izbruhnil najprej v nekem mlinu. Preden so prišli gasilci, se je bil požar že razširil po vsej vaši. Vse hiše in vsa gospodarska poslopja so zgorela, le mala kočica se je rešila iz te ognjene poplave.

Wilkins in njegovi načrti

Medtem ko se namerava odpraviti letalec Byrd s tremi podoželskimi letali in petdesetimi in petimi možmi proti južnemu tečaju, je izjavil Wilkins, da poleti od istega cilja z enim samim spremeniševalcem. Najprej se napoti iz Ognjene zemlje (v Južni Ameriki) na Grahamskimi otok. Ni še gotovo, ali bo pri tem uporabljal letalo ali ladj, kajti morje med rti Hornom in Grahamskimi otokom je silno nevarno radi groznih viharjev. Na vsak način se bo pa Wilkins pri izletu proti južnemu tečaju poslužil vodnega letala, hidroplana, kar je vsekakor čudno v toliko, ker je hidroplan bolj pripraven za polet na severni tečaj, celinsko letalo pa za polet na južni tečaj, na katerem je celina. Wilkins je pa nasprotno s celinskim letalom preletel severni tečaj, na južnega pa namerava s hidroplanom. Istočasno se odpravi neodvisno ne od Byrda ne od Wilkina argentinski letalec Pauly, da posadi argentinsko zastavo na južnem tečaju.

Zborovanje južnih otrok

V New Yorku so se zbrali te dneve «čudoviti otroci» iz Zedinjenih držav. Bila je to nekaka razstava mladih talentov. Med temi je bil devetletni Pavel Gest, pesnik. Čeprav ima komaj devet let, je spisal v zadnjih desetih mesecih štiri drame, o katerih trde kritiki, da so skoraj godne za uprizoritev. Šestletni Bobby Cohen je skladatelj in je na zborovanju sam igral na klavirju svoje lastne skladbe. Osemletni Gerard Swanson je zastopnik slikarske umetnosti. Njegov oče je železničar, ki se ne more naučiti, odkod ima otrok tak talent in dostavlja, da od njega gotovo ne, kar mu vsi radi verjamejo. Freddy Rigg spada tudi med čudovite otroke, toda on ni umetnik, kakršni so prej našli in omenjeni dečki, on je prišel v to družbo kot strasten kadilec. Že kot dojenček je nekoč zamenjal svojo stekleničko mleka z očetovo pipo. Vlekel je in vlekel in od tedaj ni maral več za mleko. Z drugim letom se je že lotil smok in tako gre dan za dnem. Kadi pa še smotke boljše vrste. Ne samo starši, tudi njegovi rojstni kraj Seattle, vsi so ponosni na tega mladega kadilca. Kaj so Gest, Cohen in Swanson v primeri s tem štiriletnim kadilec? Kaj pesnik, glasbenik, slikar, vse to ni nič, toda s četrtem letom kaditi močno in debelo smotke, to zamore le Freddy Rigg, ki bo dobil skoraj gotovo spomenik za svojo umetnost.

Gasopjave v sovjetski Rusiji

«Večernja Moskva», eden najbolj razširjenih listov glavnega mesta, je objavil podrobno statistiko o sovjetskem tisku. Leta 1927 je izšlo v sovjetski uniji 556 dnevnikov v skupni nakladi 7.683.747 izvodov. Moskva je stala na prvem mestu s 48 dnevnikov v skupni nakladi 3.690.280 izvodov. Ruski listi se dele v te-le skupine: vodilnih dnevnikov sedem, tovarniških listov deset, delavskih listov osem in petdeset, kmetijskih listov sto in sedem, listov za komunistično mladino devet in štiri, vojaških listov štirinajst i. t. d. Dve sto in eden list izhaja v jezikih narodnih manjšin, in sicer v devet in štiridesetih različnih jezikih. Naj se zde tudi te številke izdatne, so pa vkljub temu zelo skromne za državo, ki šteje sto sedem in štirideset milijonov ljudi.

Rekord v poljubovanju

V poljski vasi Tecoc-u se je vršilo te dneve veliko ženitovanj. Hči rabina se je poročila s sinom rabina in od daleč in od blizu so prihili sorodniki, prijatelji in znanci, da dostojno proslave ta praznik, kajti očeta obeh novoročencev sta bila znana, tako poljski rabin iz Sandoza kakor češki rabin iz Vizuisa. Iz štirih dežel so prišli gostje: iz Poljske, Čehoslovaške, Ogrske in Romunije. Bilo je vseh 7001. Po tamošnjem običaju mora nevesta dati vsakemu gostu poljub in kotila se je tega dela in po štirih urah je prišel zadnji gost, t. j. 7001. na vrsto. Kake ustnice je imela nevesta po takih naporih, poročilo tega ne omenja, a si lahko mislimo.

Največji zvon na svetu

Te dneve je trdnjaka Johnston v Zpadnem Grojdonu na Angleskem viliha nov zvon, ki bo menda največji med vsemi. Namenjen je za Ameriko, in sicer za novo dograjeno cerkev ob Riverside Driveju, eni najlepših cest v New Yorku. Zvon bo pritrjen v linu, sto metrov visoko nad zemljo. Ako govorimo, da je to največji zvon na svetu, moramo to trditve v toliko omejit, da bo največji zvon izmed delujočih, kajti največji zvon je in ostane kremlski zvon, ki tehta 200.000 kg in ki je padel o priliki požara na tla in se poškodoval. Še dandanes stoji na Stolnem trgu v Moskvi, kamor je padel. Avstrija ima največji zvon v cerkvi sv. Stefana na Dunaju, Nemčija v domu v Kelmorajnu in Francija v cerkvi Notre Dame.

Tako zahteva postava

Mlad železniški uradnik je bil premeščen na novo mesto, na neko postajo v Smalandu (na Švedskem). V bližini postaje je živel kmet z brhko hčerko. Dolg čas na postaji je spravil oboje mlada človeka skupaj in dekle je rodilo sinčka. Uradnik ni zatajil svojega očetovstva in je vedno plačeval prisojene alimente, t. j. 20 kron na mesec. Toda uradniku se je zahotelo po tujni. Sel je, da dobi potni list in se preseli v Kanado. A njegova ljubica in njen oče sta preprečila to nakano in uradnik ni dobil potnega lista, ker kdor ima tako obveznosti doma, ne sme po postavi dobiti potnega lista. A uradnik si je znal pomagati. Dobil je pri nekem izseljenškem agentu potrebne listine in odpotoval. Sedaj je pa tožil stari oče nezakonskega otroka agenta na plačevanje nadaljnjih alimentov, in sodnik je ugodil tožbi. Agent mora plačevati 20 kron mesečno za otroka, ki ni njegov in čigar mater ni nikdar videl, samo zato, ker je pomagal pravemu očetu v tujino.

Dobra pijača.

V Woolworth Buildingu v New Yorku je dobila Karmen Teggio stavo in nagrado v znesku treh tisoč dolarjev. V manj kot eni četrti uri — rabila je prav za prav le trinaest minut — je preletela 1358 stopnic omenjenega poslopja in dospela na vrh je zapela, ne da bi si bila privoščila le nekoliko oddiha, naprej iz italijanske opere.

Zanimive številke

Pred nedavnim časom je izšel uradni izkaz o izvozu in uvozu Avstrije v zadnjem četrtletju minulega leta. V tem seznamu dobimo zelo nenavadne predmete, ki so prišli v Avstrijo v precejšnjih množinah iz inozemstva. Tako je avstrijska republika uvozila v treh mesecih, t. j. v oktobru, novembru in decembru šest sto kg slovenskih las, kar je zelo čudno, ko pač živimo v dobi ženskih ostrženih las. Iz inozemstva je prišlo za 700 kg praška zoper razni mrčes, 169.300 kg ricinovega olja, 385 kg gomoljik (gob), 920 kg kaviarja in 8900 kg oslajenega sadja. Istočasno je došlo 89 kg posušenih žuželk, seveda za razne muzeje. Za lepoticje ženskega spola je moralo poginiti vse polno tujih, eksotičnih živali, kakor krokodilov, morskih psov, slonov, povodnih konjev itd., kajti uvozilo se je 3800 kg usnja od teh živali. Med drugim zaznamuje izkaz tudi 496 kg umetnih zob, ki jih je prodal inozemstvo avstrijski republiki.

Rekord v igranju na klavirju

22-letni aarganski pianist Lafayette je igral v Zurichu (Švica) od petke jutraj do ene popoldne v pondeljek neprenehoma na klavirju, t. j. igral je zdržema 50 ur in 37 minut. S tem je posekal dosedanj ameriški rekord za celih sedem minut.

Kar je igrala na borzi

Pred tedni so prinesli listi vest, da se španski general Primo de Rivera, ki je tudi načelnik vlade, poročil s gospodično Castellanos. Ilustrovani listi so prinašali slike njegove in njene, na mnogih slikah sta bila tudi oboje skupaj. Ker je pa general v zadnjem času zvedel, da je njegova zaročenka v družbi grofa de la Cimetra in vojvode Almodova obiskala borzo in se udeležila špekulacijskega nakupa vrednostnih papirjev, je pretrgal vse zveze z zaročenko in izjavil, da se ne poroči.

Ne sme na Anglesko.

Angleske oblasti v Southamptonu ne dovolijo, da bi vstopil ameriški milijonar Harry Thaw, ki je leta 1906 ustrelil ljubimca svoje žene, Stamforda Whiteja, na angleska tla. Thaw se je pripeljal na parniku «Auitaniji» v southamptonsko luko, kjer ostane zaprt v svoji kabini, dokler se ne vrne s istim parnikom zopet v Ameriko. Angleski zakon glede tujecev pravi namreč, da se inozemcem, ki so bili v svoji domovini obsodeni radi kakoga hudega zločina, ne sme dovoliti vstop na angleska tla.

BORZNO POROČILO.

Amsterdam 764.50-770.50, Belgija 264-268, Francija 74.65-74.95, London 92.75-92.95, New York 18.99-19.05, Španija 313-319, Švica 365.75-367.75, Atene 24.65-25.15, Berlin 451.50-457.50, Bukarešt 11.40-11.80, Praga 56.25-56.55, Ogrska 329-335, Dunaj 264.75-270.75, Zagreb 33.35-33.65.

Uradna cena zlata (12. VI) L 367.27; vojnoodškodninske obveznice L 77; Liktorsko posojilo L 84.50.

Darovi

V počastitev spomina prerano umrle gospe Amalije Gruntar iz Gobarida darujejo «Solskemu društvu» gg. Franc Miklavč L 20, Mašera L 20, Frandolič L 20, Marija Gabršček L 10, Aninka Ivančič L 10, Stres L 10, Kodeli L 5 in Volarič L 5. Skupaj L 100.

V počastitev spomina gospe Josipine Fon iz Solkana darujejo v isti namen gg. Mašera L 20, Frandolič L 20 in Marija Gabršček L 10. (Skupaj 50 L). Oba zneska hrani uprava. Objava je po pomoti zakasnela. Darovalcem najlepša hvala!

ZLATARNA Aibert Povh
Trst, V.ia Mazzini 46
kupiše krone po 1.46
Popravlja in prodaja zlatenino.

NAJBOLJŠE OBUVALO
za ženske, moške in otroke
v najmodernejših barvah
in po najnižji ceni dobite edino
PRI REBCU
Trst, V.ia Carducci št. 36

FALCERI LUIGI
ZALOGA PONIŠTVA
Trst, V.ia Fonderia 10 (skladnice) in 12, I. nadst.

Poročne sobe, orehove, bukovne, topolove, kostanjeve, mahagonijeve itd. Lakirano kuhinjsko pohištvo z mramorjem ali brez tega. Žimnice z žimo ali volno. — Vzemti od L 60.— naprej. 506
Prodajajo se tudi posamezni kosi.
— Najnižje cene v Trstu. —

Za birmo,
ne pozabite na staro trgovino zlatenine
ALOJZ POVH
PIAZZA GARIBALDI 2
prvo nadstropje.
Največja delavnica v Trstu.
Pazite na naslov!

TISKARNA
"JEDINOST"

Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejšem stilu. Razpolaga z najmodernejšimi tiskalnimi stroji, Linotype, stereotip, ploščer, rotacijski stroji.

Naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.

Trst, ULICA S. FRANCESCO D'ASSISI ŠT. 20, PRITLIČJE.

Tržaška posojilnica in hranilnica
registрована zadruga s omeji poročitvom
uraduje v lastni hiši
Via Torre blanca 19, I.
Telefon št. 25-67.

Sprejema navadne hranil. vloge na knjižice, vloge na tek. račun in vloge na čekovni promet in jih obrestuje
po 4%
Večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema «DINARJE» na tek. račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plačuje zavod sam. — Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolago varnostne celice (sala)
Uredne ure za stranke od 8.30 do 15 in od 16 do 18.
Ob nedeljah je urad zaprt.

ŠIRITE
„Naš glas“
Mesečno družinsko revijo!
Naročnina za celo leto 15 L
Naslov:
Trieste, Casella postale 348

Avtomobilska proga
Trst-Lokev-Divača-Senožeče
PODJETJE BRUNELLI
Odhodi s trga Ober a 1
Vozni red od 15. aprila.
Iz Trsta v Senožeče ob 17.30. Iz Bazovice ob 18.—, Iz Lokve ob 18.15. Iz Divače ob 18.25. v Senožečah ob 19.—
Iz Senožeč v Trst ob 7.— Iz Divače ob 7.20. Iz Lokve ob 7.30. Iz Bazovice ob 7.45. v Trst ob 8.30.
Listki za tja in nazaj: Trst-Divača in nazaj L 13.—, Trst-Senožeče in nazaj L 16.—

Odhodi in prihodi vlakov

Trst - Tržič - Portogruaro - Benetke
(Južni kolodvor)

Odhodi: 0.30 (m), 5.— (o), 6.05 (b), 8.25 (l), 8.35 (o), 10.20 (b), 15.— (b), 15.10 (o), 17.— (b), 18.20 (b), 18.30 (o), 20.15 (b), 21.50 (b).

Prihodi: 5.— (o), 7.42 (o), 10.55 (o), 9.55 (b), 11.25 (l), 12.20 (b), 14.15 (b), 17.25 (o), 18.08 (b), 19.44 (l), 21.45 (b), 0.40 (b).

Trst-Buje-Poreč
(Državni kolodvor)

Odhodi: 5.— (o), 9.45 (m), 13.55 (m), 18.25 (m).

Prihodi: 7.50 (m), 12.— (o), 18.20 (m), 21.16 (m).

Trst-Herpelje-Pula
(Državni kolodvor)

Odhodi: 5.35 (o), 8.15 (b*), 12.10 (m), 12.45 (b*), 15.30 (b*), 19.— (o).

Prihodi: 7.40 (m), 9.42 (o), 14.10 (b*), 16.36 (b*), 19.30 (b*), 21.08 (o).

*) Vozi samo od 1. 7. do 30. 9.
**) Vozi samo od 15. 5. do 30. 6. in od 1. 10. dalje.

Trst - Divača - št. Peter - Poštojna
(Južni kolodvor)

Odhodi: 1.— (b), 5.10 (o), 7.30 (b), 9.05 (o), 12.— (o), 14.40 (b), 18.— (o), 19.05 (b), 20.05 (l), 20.30 (b).

Prihodi: 4.— (b), 7.05 (o), 8.05 (l), 9.05 (b), 9.41 (b), 11.45 (o), 13.15 (b), 16.35 (o), 19.10 (o), 21.30 (b), 22.25 (o).

Trst-Gorica-Podbrdo
(Državni kolodvor)

Odhodi: 5.50 (b), 6.50 (o), 12.05 (o), 17.50 (b), 18.30 (o).

Prihodi: 7.16 (o), 11.33 (b), 15.25 (o), 20.55 (o), 22.20 (b).

Trst-Gorica-Krmin-Videm
(Južni kolodvor)

Odhodi: 5.30 (o), 6.45 (b), 7.50 (o), 12.30 (o), 14.— (o), 15.50 (b), 17.15 (b), 19.15 (o).

Prihodi: 7.42 (o), 9.20 (b), 12.10 (o), 14.55 (b), 17.52 (o), 18.51 (o), 20.25 (b), 23.10 (o).

št. Peter na Krasu - Reka
Odhodi: 5.25 (m), 8.30 (o), 9.43 (o), 11.47 (b), 17.30 (o), 21.20 (o).

Reka - št. Peter na Krasu
Odhodi: 5.25 (o), 9.30 (b), 11.55 (m), 15.30 (b), 18.30 (o).

Divača - Herpelje
Odhodi: 5.58 (m), 9.02 (b), 12.20 (m), 16.14 (o), 19.10 (m).

Herpelje - Divača
Odhodi: 7.10 (m), 8.34 (o), 13.32 (o), 15.36 (m), 18.35 (b), 20.07 (o).

Gorica - Prvačina - Ajdovščina
Odhodi: 8.17 (m), 13.25 (o), 19.35 (m).

Ajdovščina - Prvačina - Gorica
Odhodi: 4.10 (m), 11.15 (m), 17.05 (o).

Pomen kratice: o — osebni vlak, b — brzovlak, m — mošani vlak, l — luksuzni vlak.

Razne zanimivosti

Izumirajoče živali

Po Lützedorff-u.
Golob selce.

Sedmi dan septembra meseca v letu 1914. je bil pomemben dan v zgodovini ameriškega živalstva, kajti ta dan je izumrla vrsta živali, ki jo je bila človeška nespamet in lakomnost uničila tako popolnoma, da je ostala od nje samo še ena žival. Ta žival se je nahajala v zoološkem vrtu v Cincinnatiju, kjer je imela sama posebnega strežnika. In na prej omenjeni dan je poginila še ta zadnja žival. «Divji golobi» so imenovali Američani lopo pisane golobe, ki so letali na svojih potovanjih v tako ogromnem številu, da so zatemnevali v pravem pomenu besede sonce, in tako tesno drug ob drugem, da se je lahko z enim samim strelom s šibrami ranilo dve sto do tri sto teh golobov.

Tedaj je bilo samo ob sebi umljivo, da so se živali ugonabljale kar na sto tisoč in da so se končno z njimi kmali prašili; toda uspeh tega leta in leta trajajočega klana je bil temeljitost, kakor si je človek sploh mogel misliti. Kajti že od leta 1912. je namenjena nagrada v znesku petih tisoč dolarjev onemu, ki bi izteknil prsto živoči par ameriškega goloba-selca (eolopistes migratorius). Toda od vseh onih milijonov in milijonov golobov, ki so se pred sedemdesetimi leti letali nad ameriškim preirami in gozdovi, se ni ohranila niti ena žival do današnjih dni.

Divji bivol.

V šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so bili Američani na najboljsti poti, da iztrebijo tudi neko drugo divjo žival svoje zemlje, namreč bizona, ameriškega divjega bivola (bos americanus), ki je živel tedaj na prerijah, in sicer v čredah, ki so štejele na milijone živali in ki so bile do trideset milj. dolge. Pogin teh ogromnih množic sta zakrivila v prvi vrsti gradnja pacifiške železnice, spajajoče oboje oceana, in mož, ki je bil prevzel dobavo mesa za mnogo tisoč železniških delavcev. Bil je to Buffalo Bill, svetovnoznani lovec na bivoce. Njega je nato posnemala cela vrsta poklicnih lovcov na bivoce, in tako je prišlo, da so bili n. pr. v dveh letih, t. j. od l. 1872. do 1874. ustreljeni nad trije milijoni in pol bivolov, kojih meso se je pustilo kratkometno segniti, ker niso vedeli, kam s tolikim mesom. Koža bivola je stala tedaj samo 65 stotink. — Danes živa od nekdanjih bivolskih milijonov le še kaka dva tisoča potomcev. Toda te živali žive v posebni zavarovani pokrajini, pobeignišči iz okoliša pacifiške železnice in preselivši se na kanadsko ozemlje, tako da je njihova ohranitev vsaj začasno zagotovljena.

Kitajska divjačina.

Taki slučajni temeljitega iztrebljanja živali so v našem naravoslovju na srečo le zelo redki; vsekakor je pa dejstvo, da so tudi mnoge živali sedanje dobe zapisane pogin in so se mu že precej približale. Vzgled skoraj popolne ugonobitve domačega živalstva nam daje kitajska država, kjer žive po Arzenijevi najnovejši ugotovitvi kot divje živali le še vrane, psi in podgane in celo v obmorskih pokrajinah je postala favna, t. j. živalstvo, zelo revno glede živalskih vrst, ker so Kitajci sčasoma uničili vsa svoja divjačina, ne da bi pri tem skrbeli za njihovo zaploditev. In ker lovi Kitajec dame že v sibirski tajgi, se je bati, da pokonča vsa divjačina v doglednem času tudi v teh ogromnih gozdovih.

Tur.

Daleč na Kavkazu — v okraju Celenčoku — žive še zadnji ostanke največje evropske živali: tur ali zober (bos bison), nad tri metre dolgi divji vol, ki je v srednjem veku prebival še v gozdovih Harza na Nemškem, odkoder se je umikal vedno bolj vzhodu pred napredujočo kulturo in se končno ustavil v samotnih gozdovih na Litvanskem, kjer je ustreli zadnji v Nemčiji živečo žival leta 1755. neki lovski tat. Vkljub temu niso bili popolnoma izumrli, ker jim je nudila Rusija na posebnem ozemlju vso zaščito — leta 1844. je moral vsakdo, kdor je ubil tura, v dosmrtno prognanstvo v Sibirijo — tako da je živel v pragozdu pri Bijalovicah pred svetovno vojno še 727 turov.

Vojne zmede so pa večino teh živali pokončale. Izračunalo se je,

Bober in druge živali.

Od drugih živali, ki se nahajajo na evropskih tleh, je še nekaj «črno zaznamovanih». Med temi je bober, ki se nahaja v Evropi samo še na štirih krajih, in čigar število je v zadnjem času tako strašno padlo, da jih recimo na Nemškem ni več kot petdeset.

V zadnjih letih so se začele redčiti tudi vrste jazbeca. Isto velja tudi za veliko uharico, lepo nočno ptico z mehkim perutnicami, ki se je v zadnjih letih tako neusmiljeno zasledovala, da je prosto živeti par postal že prava redkost. Huje je s kraljem vseh ptic, z orlom, ki je gnezdit pred osmdesetimi leti še po južni in srednji Nemčiji, ki pa postaja vedno redkejši, čeprav so skuša preprečiti njegovo iztrebljanje s strogimi zaščitnimi zakoni.

Žrtve ženke mode.

Pogin nekaterih lepih in dragocenih živali ima na žalost nesrečno moda na vesti.

Ker je bilo nekoč moderno, nositi lične, iz kože mravljinčarja (neke vrste medveda) napravljene ročne torbice, se je južnoameriški mravljinčar skoraj popolnoma iztrebil. Modni pohlep po ku puhi fundi perju čaplje bi bil iztrebil tudi to ameriško žlahtno ptico, če bi se ne bile zavzele zanjo nekatere države Severne ameriške zveze in če bi ne bile ustanovile posebnih zaščitnih kolonij. Tako je ustanovil neki prijatelj narave v Louisiani tako kolonijo za čaplje, v kateri se je vzredilo iz onega para srebrne čaplje v četrto stoletje kakih sto tisoč potomcev.

Tudi vrsto živalice z imenom chinche (liščiji kunec, neka vrsta smrdljivcev), kojih srebrno-sivobeli kožusček ugaja izredno modi, so se po zaslugi chilenskih lovcov «chinchilleros» in njihovih psovgonjačev silovito izredčili. Južnoameriškem živalstvu proti že v doglednem času pogin ovce-vikunje, katere so svoje dni lovili že Inka in je na enem takem lovu, ki se ga je udeležilo sto tisoč oseb, padlo štiri tisoč ovac. Ta ovca živi v višinah treh do štirih tisoč metrov. Lov nanjo je radi besnečega mraza in radi pomanjkanja voda zelo težaven. Vkljub temu jo zasledujejo Indijanci z neutolažljivo vnemo, ker je njena svileno-mehka volna naravnost nenadomestljiva. Iz nobene druge volne se ne stke blago, ki bi branilo ledenega mraza v tamošnjih višinah v taki meri, kakor prav tkanina iz vikunjske volne.

Gorila.

Bolj in bolj se redči v novejši dobi tudi živalstvo v Afriki in v prvi vrsti grozi gorili bližnji pogin. Po